

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20
za Nemčijo odoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1.70

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petstvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštn.
bran. račun št. 26.511. — Upravištkega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Govor dr. Šusteršiča o dogodkih na jugu.

V delegacijski seji na Dunaju dne 9. oktobra je govoril deželni glavar dr. Iv. Šusteršič sledeče:

Visoka delegacija! Tri dni je stala Evropa pod vplivom diplomatske akcije velevladi za ohranitev miru. Od včerajšnjega dneva naprej pa stoji pod vtisom vojne, ki jo je napovedala Crna gora. Izplača se ta dva momenta med seboj primerjati, ker je ta primerjava silno podučna. Priča namreč, da je diplomacija brez moči tam, kjer se postavi v nasprotstvo z živimi silami razvoja, ki se ne da ustaviti. Tudi zgodovina berlinske pogodbe in mirovne pogodbe v St. Stefanu nam kaže nekaj sličnega. Mirovna pogodba v St. Stefanu je bila v celoti logični izraz naravnih razmer, ki so vladale po končani vojski med Rusijo in Turčijo.

Berlinska pogodba se je postavila nasproti tem naravnim razmeram, in posledice, danes se v tem vprašanju nihče ne moti, niso izostale. Namen berlinske pogodbe, ustvariti na Balkanu vsaj za nekaj časa mir, se ni dosegel in na Balkanu je vladal nered do današnjega dne. Berlinska pogodba je izgubljala svojo veljavo kos za kosom; ni trajalo dolgo in Vzhodna Rumelija se je združila z Bolgarsko; druge določbe te pogodbe so izgubile ravnokotno formelno vso veljavo. Kratko rečeno, izkazalo se je, da je umetnost diplomatov nasproti naravnemu razvoju, ki se ne da zavreti, popolnoma brez moči.

Danes si upam javno izreči, da je bila politika kongresa v Berlinu s stališča koristi naše monarhije škodljiva. V zvezi z Angleško smo se borili v prvi vrsti proti Veliki Bolgariji, pa smo pri tem delali za Angleško in nismo računali s koristmi monarhije. Bali so se, da postane Velika Bolgarija samo privesek Rusije, in Rusija, Bog ne daj, ni smela postati močna. Podcenjevala se je vrolost, čustvo po svobodi in neodvisnosti in samozavest bolgarskega naroda in zato se je napravila omenjena napaka. Dejstvo je, da bi v slučaju, ko bi se pogodba v St. Stefanu odobrila in uveljavila v celoti z nekaterimi bistvenimi izpremembami, ki bi se morale itak izvršiti in ki bi naše stališče ravno glede Bosne,

Hercegovine in Sandžak Novibazarja zadele, imeli skozi desetletja več miru na Balkanu, posebno naša monarhija, prihranili bi si bili marsikako krizo in veliko stroškov in danes bi ne imeli te kritične situacije.

To vemo vsi, da je bila aneksija Bosne in Hercegovine po pogodbi v St. Stefanu za nas gotova stvar in neposredno po tej pogodbi bi bila veliko cenejša kakor po berlinski pogodbi. Tudi to vemo, da bi potem ne prišli v neprijeten položaj, v katerega smo prišli, ker je moral grof Andrassy podpisati tajen protokol z dne 13. julija 1878, v katerem se je zavezal, da bo ta okupacija samo začasna, protokol, ki se nam je za časa aneksije z veliko oddolžnostjo naprej metal.

Zakaj to ponavljam? Zato, da pribijem, da je vsaka politika, ki se ustavlja naravnemu razvoju in živim silam nepreprečljive evolucije, slaba in draga. Mi moramo s čutstvi in s težnjami narodov računati! Da, gospodje, na Balkanu se je vojska začela!

Jaz se popolnoma skladam s tistimi, ki pravijo, naj se diplomatska akcija omeji danes zgolj na to, da se vojska lokalizira. Ali v tem smo pa tudi na jasnem, da bo nastal po končani vojski, naj se zмага že na to ali ono stran nagne, silno težaven položaj in je zelo dvomljivo, v koliko bodo mogle posamezne velevladi sedanje sklepe glede izključitve vsake teritorialne izpremembe vzdržati. Izkušnja nas uči, da so vse mednarodne pogodbe v trenutku, ko so trenutne koristi in težnje narodov silnejše od njih, brez pomena. Iz tega sledi, da moramo že danes računati s tem, da spravimo svojo politiko na Balkanu v soglasje s temi živimi silami, ki se pojavljajo med balkanskimi narodi. Mi moramo to svojo balkansko politiko prilagoditi tem živim faktorjem v toliko, v kolikor je v soglasju z resničnimi koristmi monarhije, ki se morajo na vsak način vpoštevati.

S tem preidem na zelo nevarno točko. Na Balkanu se pričinja velika likvidacija, in obenem tudi zelo važna zgodovinska doba v razvoju jugoslovanskega vprašanja. Avstrijsko-ogrsko monarhija je po številu Jugoslovancev največja jugoslovanska vele-sila. Zato imamo največji interes in smo poklicani, da igramo pri rešitvi jugoslovanskega vprašanja tako ulogo, da bo rešeno na ta način, ki računa z našimi koristmi. Ampak to so samoposebi umevne

stvari, s katerimi vsakdo izmed nas soglašal, le o načinu, kako naj se izvede, smo raznih misli. So ljudje, ki mislijo, ta vprašanja se dajo rešiti samo s pomočjo bajonetov; zelo nesrečna misel! Taka vprašanja se dajo tudi brez bajonetov reševati; in potem, ali ni bajonetov na vseh koncih in krajih Evrope vse polno in bajoneti se pogosto obračajo eden proti drugemu!

Na ta način se torej ta stvar ne da rešiti. Jaz mislim, da imajo tisti prav, ki pravijo, da pride pri takih vprašanjih v prvi vrsti v poštev moralna avtoriteta. In sedaj vas vprašam, s kakšno moralno avtoriteto naj nastopa monarhija pri rešitvi jugoslovanskega vprašanja, če pomislimo, kako monarhija z Jugoslovani postopa?

Spomladi sem imel o hrvaškem vprašanju na tem mestu oster govor. Imel sem namen v tej delegaciji danes še ostreje govoriti, a ne storim tega z ozirom na resnost položaja. Besede imajo itak sedaj, ko dejstva govore, majhno vrednost. Poudarjam samo to, da je nemogoče, popolnoma nemogoče, da bi vlada, če hoče svoje lastne koristi varovati, še naprej mirno gledala, kako se na Hrvaškem ustava in zakon tepta, kako se svoboda ljubeč, spoštovanja vreden in za koristi monarhije in dinastije zelo zaslužni hrvaški narod proti vsemu pravu in zakonu tlači in se ravna z njim, kakor bi ne imel nobenih pravic! Rečem vam ob tem resnem trenutku: zadnja minuta bije, da se napravi red in da zavlada na Hrvaškem zopet pravica in postava. S tem končam.

Rusija v sedanjem trenutku.

Te dni so avstrijski in ogrski politiki, finančniki in žurnalisti pripovedovali svetu prelepo pravljico o popolnem sporazumu med Avstrijo in Rusijo glede na balkansko vprašanje. Poznavelec Rusije se je tej naivnosti moral smejati. Kajti tako gotovo kakor sv. evangelij je, da Rusija težnje balkanskih držav v popolnem obsegu podpira in da ji želje avstro-ogrsko monarhije v tem pogledu niso niti najmenj merodajne.

Opozarjali so predvsem na skrajno lojalne izjave gospoda ruskega ministra za zunanje zadeve Sazonova. Niso pa pomislili, kako značilno je bilo dejstvo, da je Sazonov, ko je kriza na Bal-

kanu na višek dospela, mirno nadaljeval svoje pogovore v Londonu, Parizu ter Berlinu in se jer komaj sedaj v Peterburg vrnil, ko je več kakor gotovo, da izbruhne splošna balkanska vojska. Notabene Dunaja ni obiskal, dasi se je o tem že govorilo in bilo pričakovati. Pa recimo, da to ničesar ne dokazuje. So pa drugi jako tehtni momenti, ki govore za to, da je Sazonov drugače govoril nego je mislil. Najprej je z veliko sigurnostjo trdil, da na Balkanu sploh ne bo prišlo do vojske. Ko se je izvedelo, da so Črnogorci udarili, je dejal, da so se prenačili in ga iznenadili, a kralj Nikolaj je bil že nekoliko dni prej izrečno izjavil, da brez dovoljenja Rusije ničesar ne začne. Ali je verjetno, da so v Belgradu in Sofiji v ponedeljek za gotovo vedeli, da Črnagora vojsko napove, gospod Sazonov pa ne? Nadalje je menil Sazonov, da se bo balkanska vojna lokalizirala, ko so ga pa vprašali, ali more to za vse velevladi reči, je dejal, da more le za Rusijo garantirati. Sazonov je tudi zagotavljal, da vojska sedanjega teritorialnega stanja ne bo izpremenila, toda spričo navedenih dejstev je tudi ta izjava jako dvomljivega značaja. Kdo more biti tako preprost, da verjame, da bi Rusija s silo preprečila, da se Bulgarija v slučaju zmage ne okoristi? Da bi Rusija z orožjem preprečila razširjenje bulgarskega ozemlja? Da bi oropala bolgarsko armado plena zmage? Tega bi Rusija niti ne mogla, če bi hotela!

Kakšna čustva prevevajo v sedanjem trenutku Rusijo, se spozna iz ruskega časopisja. Na Ruskem je tiskovna svoboda samo na papirju; ako bi ruska vlada hotela, da bi časopisje ne pisalo v njeni politiki nasprotnem zmišlu, bi brezdvoma to lahko dosegla. Zdaj pa vidimo, da vse rusko časopisje brez izjeme stoji na strani balkanskih narodov, da je ruska javnost navdušena za osvobodilni boj krščanskih držav od turškega jarma, da se skratka ponavlja isti proces kakor v zadnji rusko-turški vojski: vlada je takrat morala za ruskim narodom.

Le nekaj glasov iz časopisja:

«Novo Vreme», ki ves čas napada Avstrijo, v nekem članku, ki se nam zdi najbolj značilen, opozarja na to, da bodo Srbi brezdvoma Sandžak zasedli, na kar bo Avstrija odgovorila s tem, da

LISTEK.

Roža svelá.

Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

»In imaš sedaj, ko si na varnem tu na Angleškem, namen vrniti se v Damask z odgovorom?«

»Da, to storim, sir Andrej. Prvič ker sem prisegel, in jaz ne prelomim svoje besede, kakor je tudi Saladin ne. Drugič pa, ker želim še živeti in mi je sultan obljubil, ako ne izpolnim svoje obljube, da poskrbi za mojo smrt, naj bom kjerkoli; in jaz sem prepričan, da on svojo besedo gotovo izpolni. No, ostali del moje zgodbe je kratek. Izročili so mi skrinjico, kakor vidite, in z njo denarja, kolikor bi ga potreboval za svojo pot semkaj in nazaj. Zatem so me peljali v Jafu, kjer sem stopil na ladjo, ki je bila namenjena v Italijo; tukaj sem dobil drugo ladjo »Sv. Marija«, ki je odjadrala proti Calaisu, kamor smo srečno dospeli po nevarni vožnji. Odtod sem se prepeljal z ribiškimi čolnom v Dover, kjer sem ravno pred osmimi dnevi stopil na suho; tukaj sem si kupil mulo, se pridružil nekim popotnikom, ki so šli v London in odtod do semkaj.«

»In kako se povrneš nazaj?«

Romar je zmajal z ramami.

»Kakor bom pač najbolje in najhitreje mogel. Je-li vaš odgovor pripravljen, sir Andrej?«

»Da, tukaj ga imam,« in izročil mu je zvitek, ki ga je Nikolaj skril v gubah svojega velikega plašča. Zatem je sir Andrej pristavil: »Pravite, da ne veste ničesar o celi zadevi?«

»Ničesar; ali pravzaprav zgolj tole: častnik, ki me je spremljal do Jafe, mi je pravil, da je nastalo neko gibanje med učenci in modrimi na dvoru, in sicer radi nekih sanj, ki so se sultanu trikrat prikazale. Šlo se je za neko gospico, ki je bila napol Ajubove, napol angleške krvi, in dejali so mi, da je moja naloga s tem v zvezi. In tukaj vidim, da ima plemenita gospica, ki stoji pred menoj, oči, ki so čudno podobne očem sultana Saladina.« In iztegnil je svoje roke in umolknil.

»Kakor kaže, vidite dobro, prijatelj Nikolaj.«

»Sir Andrej, ubog romar, ki si želi imeti svoj vrat neprerezan, mora imeti svoje oči vedno odprte. Sedaj sem se dobro okrepčal in sem truden. Ali imate kak prostor, kjer bi lahko spal? Odti moram ob dnevnem svitu; kajti oni, ki izvršujejo Saladinovo naročilo, ne smejo biti počasni; vaše pismo itak imam.«

»Da, imamo prostor zate,« je od-

govoril sir Andrej. »Wulf, popelji ga tja in jutri pred odhodom se vidimo zopet Dotle pa z Bogom, romar Nikolaj.«

Romar ga je še enkrat pozorno pogledal, se priklonil in odšel. Ko so se vrata zaprla za njim, je sir Andrej pomignil Godvinu, naj pride k njemu, in zašepetal:

»Jutri, Godvin, moraš vzeti nekaj mož in slediti temu Nikolaju, da vidimo, kam pojde in kaj ukrene; jaz mu namreč ne zaupam! Tako prenašanje poslanic od Saracenov k nam in zopet nazaj je malo čudno opravilo za krščanskega človeka. Četudi trdi, da je njegovo življenje odvisno od tega, menim, da bi lahko ostal tukaj na Angleškem, ako bi bil pošteni, saj bi ga prvi duhovnik odvezal od prisege, ki so mu jo usilili neverniki.«

»Da bi bil nepošten, ali ne bi ukradel te dragulje?« je vprašal Godvin. »Vredni so, da bi bil poskusil. Kaj pa ti misliš, Rozamunda?«

»Jaz?« je odgovorila. »O, jaz mislim, da je na tej stvari več, nego mislimo. Jaz mislim,« je pristavila s preplašenim glasom in nehote sklenila roke, »da se zbirajo črni oblaki nad to hišo in nad njimi, ki bivajo v njej. Kako čudna je usoda, ki nas zagrinja vse okoli! In zdaj pride Saladinov meč do tega, da ji da obliko, in roka Saladina, da me iztrga iz mojega pokoja.«

življenja ter me povzdigne do dostojanstva, ki ga ne iščem; in sanje Saladinove, ki sem z njim v rodu, da prepletejo moje življenje s krvavo igro v Siriji in brezkončno vojsko med križem in polumesecem, ki sta obadva moja dedščina.« In z bolestno gesto se je Rozamunda obrnila in jih zapustila.

Oče je zrl za njo in rekel:

»Dekle ima prav. Veliki dogodki so blizu, v katerih mora nositi vsakdo izmed nas svoj delež. Za malenkost bi se Saladin nikoli ne zganil tako — on, ki se pripravljaj, kakor mi je znano, za poslednji boj, v katerem mora pasti ali Kristus ali Mohamed. Rozamunda ima prav. Na njenem čelu se blesti polumesčeva krona Ajubove hiše, njenega srca se oklepa črni križ kristijanov, okoli nje se bojuje vere in narodi. Kaj, Wulf, ali romar že spi?«

»Kakor ubit; videti je močno utrujen od potovanja.«

»Kakor ubit, a ima eno oko morda odprto. Ne bi rad, da bi nam pobegnil ponoči, ker bi zjutraj rad malo več govoril z njim o teh in drugih stvareh, ki sem jih že omenil Godvinu.«

»Ne bojte se zato, stric. Zaklenil sem hlevska vrata in pobožni romar nam težkoda pusti tako mulo v dar.«

»Prav tako,« je odgovoril sir Andrej. »Zdaj pa k večerji, pozneje pa se

Kupujte, naročajte srečke »Slovenske Straže«. Srečka samo eno krono!

se polasti Belgrada, Rusija pa bo vsled tega prisiljena, da napove Avstriji vojsko in pride Srbiji na pomoč. Avstrijsko-ruska vojska se zdi »Novemu Vremenu« neizogibna.

»Zemščina«, ki jo piše ugledni Glinka, edini, ki je nasproti Avstriji kolikortoliko prijazen, predlaga, naj se Avstriji pusti pot do Soluna, zato pa mora Avstrija Rusiji odstopiti Galicijo.

»Svet«, ki je zmeraj za vladu in ga zlasti bero častniki in popi, kliče balkanskim narodom: »V odločilnem trenutku boste dobili prijateljev. Rusija se vam ne izneveri. Rusija vas sploh ne more zapustiti.«

»Rusko Slovo« piše: »Rusko ljudstvo spriču boja balkanskih narodov za življenje in smrt ne more ostati ravnodušno. Naj ruska birokracija postavlja še take stene med Jugoslovanstvom in Rusijo, mogočni valovi ruskega razburjenja jih bodo slejkoprej porušili! Mi predstraže slovanstva v Orientu ne moremo žrtvovati Tevtonom in Osmanom. Kadar bodo bojevniki omagali, bo Rusija odgovorila: Jaz vas čujem!«

»Jutro Rossije« pravi, da ako se karta Balkana po zmagi Bulgarov ne bo izpremenila čisto po želji zmagovalcev, se pa gotovo tudi ne bo po želji sovražnikov slovanstva onkraj Save.

»Journal de St. Petersburg«, ki se v najvišjih krogih bere, izjavlja, da se bo Rusija veselila, ako Bulgarija zmagala, ako pa bo premagana, je Rusija ne zapusti.

Kakšno stališče pa zavzemajo ostale velesile?

Francija se poteguje za mir, saj ima od Turčije in balkanskih držav zahtevati dve milijardi, v Londonu simpatizirajo s Turki, ker Angliji ne kaže dopustiti, da se osmanstvo popolnoma uniči, Nemčija je približno podobnih misli. Toda eno je gotovo, da vse te velevlasti Avstriji niso preveč naklonjene, pač pa so z Rusijo v velikem prijateljskem razmerju. Berchtold je pred časom, ko se je sedanja balkanska kriza začela izcimljati, velevlastem predlagal, naj se uvedejo v Makedoniji reforme. Kako hladno so ta predlog v Peterburgu, Londonu in Parizu sprejeli! Ko pa je nedavno, ko je bilo očitno že prepozno, Poincarés predlagal formulo, ki je bistveno enaka Berchtoldovi, so jo v Peterburgu toplo pozdravili, jo takoj sprejeli, dasi so dobro vedeli, da ne bo nič pomagala. To le zato, da se pokaže, da v koncertu velesil iniciativa Avstrije ne velja več veliko.

In Nemčija? V Nemčiji se sumljivo hladno nasproti nam vedejo, pač pa preprijazno z Rusijo.

Skratka: evropska konstelacija v sedanjem trenutku je taka, da je Avstrija močno osamljena in da se njene želje ne bodo bogve kaj vpoštevale, naj se potem na Balkanu zgodi karkoli. Anglija in Rusija bosta svoje interese že v sklad spravi, najbržeje pa sta jih že, in naša diplomacija bi se zelo zmotila, ako bi vse svoje upe stavila na možnost konflikta med velesilami takozvane tripelentente, kakor bi bilanajbržeje tudi iznenadena, ako se v vsakem oziru na Nemčijo zanaša. Nemčija, ki eksportira v Rusijo eno miliardo in se je zadnji čas carstvu politično močno približala, ne bo zaradi nas riskirala vojske z njo.

Ne rečemo, da Sazonov ni morebiti za mir. On se zato dvoumno izraža, ker ve, da je Rusija za vojsko, da se ruska javnost tudi ne plaši eventualnega konflikta z Avstrijo. Tudi ministrski

posvetujemo; zdi se, da bo treba velike previdnosti, predno bo vse storjeno.

Naslednje jutro sta bila Godvin in Wulf že uro pred dnevom pokonci, in z njima nekaj zanesljivih mož, ki so jih bili poklicali z naročilom, da bodo potrebovali njihove pomoči. Kmalu zatem je prišel Wulf s svetilnico v roki k bratu, ki je stal v dvorani pri ognju.

»Kje pa si bil?« je vprašal Godvin. »Si-li šel romarja buditi?«

»Ne. Poslal sem enega moža na staro cesto, ki drži proti Steeple Hillu, drugega pa na pot, ki drži proti zalivu; dalje sem šel nakrmiti njegovo mulo, ki je kaj krasna žival — predobra za romarja. Brez dvoma po kmalu pokonci, saj je rekel, da mora vstati zarana.«

Godvin je prikimal; in sedla sta na klop poleg ognja — vreme je bilo namreč mrzlo — in dremala sta, dokler se ni začelo daniti. Tedaj je Wulf vstal in rekel:

»Menim, da nisva nevljudna, če ga zdaj zbudi.« in odšel je na drugi konec dvorane, odgrnil zaveso in zaklical: »Vstani, Nikolaj, vstani! Čas je iti molit in zajutrek bo kmalu pripravljen.«

A Nikolaj se ni oglasil.

(Dalje.)

predsednik Kokovcev je za mir. Ko je Kokovcev na svojem potovanju na Kavkaz v Rostovu izjavil, da je vlada odredila vse, da se Rusija ne zaplete v vojsko, je rostovski mestni poveljnik generalni major Svorikin v listih oficijelno izjavil, da je ministrski predsednik svoje »zasebno mnenje« izrazil. Bivši predsednik dume Homjakov izjavlja: Vlada se bo kakor leta 1877 morala udati slovanofilom. Nadalje je kljub vsem dementijem dejstvo, da je Rusija ob naši meji izvršila vse priprave za mobilizacijo. Govori se pa tudi, da je Sazonov stališče hudo omajano. Končno je tudi fakt, da so poslanki Rusije na Balkanu, posebno g. Hartwig v Belgradu, ne delajo v zmislu oficijelnih izjav ruske vlade.

To so dejstva, ki silijo avstrijsko diplomacijo k resnemu premišljevanju. Na Rusijo se nam ni absolutno nič zanašati, na ostale velesile tudi nič, na Nemčijo ne preveliko. Kaj ostane? Da bodimo pametni in ne sledimo nemškimi in mažarskimi željam ter se ne postavimo v nasprotje z upravičenimi težnjami balkanskih Slovanov!

Pismo s Cetinja.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinja, 10. oktobra 1912.

Za danes Vam poročam nekatere podrobnosti, o katerih slutim, da inozemsko časopisje ne bo o njih prav informirano.

Razdelba armade.

Črnogorska armada je razdeljena v 3 divizije. I. zetsko-brdska divizija z operacijsko bazo Podgorica, poveljnik brigadir Blaž Bošković, ki se je sam usmrtil, naslednik pa mu še ni imenovan. II. barska divizija, poveljnik Mitar Martinović, a pomočniki brigadir Milutin Vukotić in Ivo Dmović. III. kolašinska divizija, poveljnik brigadir Janko Vukotić in vojvoda Lakić Vojvodić. Vrhovni poveljnik prestolonaslednik knez Danilo.

Rdeči križ.

Z ozirom na velike izgube, ki jih je v tej ljuti vojski pričakovati, je stopila organizacija Rdečega križa na celi črti v akcijo. V Črni gori so po vseh večjih krajih podružnice, ki seveda ne bodo zadostovale. Zato je iz Rusije došlo dozdej okoli 50 usmiljenih sester, obljubljen pa je tudi pomoč avstrijskega (ki je že začel medtem funkcionirati. — Opomba uredn.), laškega in francoskega Rdečega križa. Dozdej je Črnogorcem še največ pomagal — turški Rdeči križ. Ko je namreč črnogorska armada osvojila mestce Bjelopolje, ji je padla v roke velika turška vojašnica pred mestom, v kateri je bil turški Rdeči križ uredil bolnico in namestil 300 postelj.

Podrobnosti o začetku vojske.

Cetinja je skoro prazno. Od 16. do 60. leta je šlo vse v vojsko. Deca in starčki ter žene pa doma nestrno pričakujejo poročil z bojišča, in ponosno jim sijejo oči, ko beró o samih zmagah. Ko je armada v ponedeljek odšla iz Cetinja na bojišče, je kralj Nikola šel med množico na trgu in ji rekel: »Molite Boga, da se vsi vrnejo.« Vse je bilo ginjeno, vendar žene in sestre niso jokale. Črnogorec veli, da je greh plakati, kadar se v boj ide. V terek dopoldne se je odpeljal na bojišče kralj Nikolaj s svojim spremstvom. Predno je stopil v avtomobil, se je prekrizal, istotako spremstvo. Kralj sploh ob vsaki priliki pokaže svojo globoko vernost.

Ko se je začel boj, je bil kralj navzoč. Na konju je jahal na Gorico, stopil s konja in šel na najvišje mesto, odkoder se je vse videlo. Prvi strel je izpalil knez Peter. Ko je strel padel, bil je veličasten prizor. Kralj je snel svojo kapo in se prekrizal, istotako vsi, ki so bili okoli njega, godba pa je zavirala: »Onamo, onamo za brda ona!« Pripomnim, da je to pesem zložil sam kralj Nikola.

Prvi strel je zadel v šanco turške baterije in sprožil velik dim. Potem so začele padati granate druga za drugo v turško utrdbo Planinico.

Časnikarji.

Časnikarjev je na črnogorskem bojišču malo. Večina jih je odšla v Srbijo in Bolgarijo, kjer bo glavno bojišče. Dozdej imamo na Cetinju poročevalca »Slovenca«, »Slov. Naroda«, »Obzora« in »Corriere della sera«.

Slike iz črnogorske mobilizacije.

Sedanja mobilizacija Črne gore je bila ravno taka kakor vse dosedanje: odigralo se je toliko vzvišenih in ganljivih prizorov, da bi bilo treba umetniškega peresa ali kista, da bi vse to zbral in upodobil.

Črna gora je vojaška dežela — tu je vsak človek vojak že od rojstva; vzgaja se do 16. leta, potem spada pod puško in jo nosi do 60. leta. In ko je s Cetinja počil glas po celi deželi, tedaj so se dvignili vsi do zadnjega in iz tisočih oči je zasijal ogenj junaštva. Nikdo se ni zbal, nikdo občutil kake tesnobe, da, niti presenečen ni bil nikdo. Vojskovali so se vsi Črnogorci, generacija za generacijo, ded in oče, sedaj pa, evo, gre tudi sin.

Ko sem neki dan šel iz ministrstva, me je srečalo na vratih nekoliko fantičev — otrok.

»Ali ste vi tisti gospod, ki daje vojaške obleke?« me vprašajo.

»Zakaj, otroci?«

»Tudi mi bi šli v boj!«

»Pa saj ste že majhni!« pravim jaz.

Da ste jih le videli, kako so me na te besede pogledali, kakor bi hoteli reči: Mi da smo majhni? Črnogorci majhni?!

Ne, tu ni nihče majhen in nihče popolnoma nesposoben za vojno. Celo žene so za vojno — matere in sestre junakov. Ko se je na Cetinju zbirala mobilizirana vojska, je bilo tamkaj gotovo istotoliko žen kakor vojakov. Prišla je starka mati, da spremi svojega moža-starca in enega ali morda tudi več sinov; morda je prišla z njo tudi sinaha ali hči, da spremita junake v boj. Vsaka nosi s sabo kak sveženj z jedili ali obleko, vsaka ima na ustih lepo ali dobro besedo, v očeh pa blagoslov in zaupanje na Boga. Toda solze nima nobena — saj se od vekov ne pomni, da bi Črnogorka zajokala, kadar je šel kdo iz njene hiše v boj.

Kadar je človek tukaj, mu ni treba čitati tiste bajke o Špartanki, ki je svojemu sinu, podajaje mu ščit, rekla: vrni se z njim ali na njem. Ravno to pravi ali vsaj misli vsaka Črnogorka. Danes sem se pogovarjal z eno, ki ima v vojski mladega moža in dva brata. Napeto mi gleda v obraz in vpraša po novostih z bojišča; rada bi bila vsaj nekaj zvedela o svojcih. Toda danes ne vem ničesar o njih, zato pa ji pripovedujem o turškem polkovniku na Dečicu, Sabah Edinu, ki se je z nekoliko vojakov podal, nakar moja Črnogorka pristavi: Kukavica! (Strahopetec.)

»Pa zakaj naj neumno pogine, ko itak ni mogel ničesar doseči?« pravim jaz.

»Čeprav; bolje je, da neumno pogine, nego da bi se podal.«

»Kaj bi za svoje isto rekli?«

Za trenutek je bila zmedena, potem pa mi je odgovorila: »Ako mi poginejo, ostanem sama kakor odsekana veja; kadar se vojna konča, bom ali vse izgubila ali vse pridobila. Pa vendar — in tu ji je bil glas oster in mrzel — lažje bi pretrpela, če bi padli vsi trije, kakor pa če bi se le eden podal.«

Take in taki so vsi.

Predolgo bi bilo, ako bi vam hotel opisovati dogodke, ki sem jih te dni čul o umorih, posilstvih, požigih itd., ki so jih Turki dannan izvajali na Srbih in Makedoncih. Kot ilustracijo naj navedem le nekaj malega iz akta, ki so ga poslanki Bolgarske, Srbije in Črne gore v tem oziru vročili turški vladi. Od leta 1906. je bilo v Makedoniji na Bolgarih izvršenih 4300 zločinov: umorov, tatvin, nasilstev, požigov, oskrnjenj svetinj in posilstev; enakih zločinov je bilo pa Srbih v Stari Srbiji in Makedoniji izvedenih 2092. Vsega skupaj torej blizu polsedmi tisoč zločinov v šestih letih! Krivce so pa turške oblasti našle le v 9 slučajih, in še od teh so kaznovale samo 2 in še to s čisto majhno kaznijo. Zato se ni čuditi sedanjemu brezobzirnemu boju, da se že enkrat neha to stanje.

Posebno lepo je poslušati pogovore navadnih ljudi in kmetov o vojni. Oni spoštujejo svojega neprijatelja Turčina, ker vedo, da je ravno tak junak kakor Črnogorec. Zato tudi dobro vedo, da bodo umirali na bojišču, da jih bo mnogo padlo. Toda oni pravijo tako: »Kakor nisi nikdar videl svatov brez mesa, tako tudi ni zavzetja dežel brez krvi. Tudi naši stari so umirali, pa hočemo še mi; Bog pa daj, da bi vsaj naši otroci uživali sadove našega umiranja!«

Med temi sivimi skalnatimi brdi so sedaj vasi, v katerih razun starcev in otrok ni nobene moške glave. Zenske opravljajo sedaj tamkaj vsa dela in plezajo morda na visoke pečine, da vidijo v doline in zagledajo dim ali slišijo gromenje topov. In skrbi in junaške misli, ki se porajajo v njih, se prelivajo v nova življenja, ki jih nosijo pod srcem, in nova generacija bo istotaka, kakoršne so bile dosedanje. Kajti kakor se te skale ne menjajo in od vekov nepremično stoje na svojem mestu, tako bo ostal, to smem z mirno gotovostjo reči, tudi Črnogorec vedno — Črnogorec!

Črnogorsko-turška vojska.

Po zadnjih poročilih Črnogorci (III. divizija) Beran še niso zavzeli, II. divizija Martinović koraka dalje proti Skadru, zavzemajoč manjše pozicije, Turki pa so poskusili proti mji že z ofenzivo, I. divizija, kjer se nahaja vrhovni poveljnik Danilo, pa po zavzetju okoliških utrdb Rogame in Vranja oblega še vedno Tuzi. To je situacija do zdaj. Glavni boj bo pri Skadru, kjer se bodo morali Črnogorci (I. in III. divizija, če se dotedaj združita), meriti z močno kolono Essad-paše.

Boji pri Beranah.

Solun, 14. oktobra. Boji pri Beranah so bili zelo siloviti. Črnogorci so mesto večkrat napadli, a uspehov niso dosegli, ker so se turški vojaki in al-

banski prostovoljci hrabro branili. Črnogorci, ki so imeli velike izgube, so se morali umakniti. Boji so se bili celo soboto do Belega Polja. Podrobnosti še niso znane.

Mohamedanski Albanci za Turke.

Solun, 14. oktobra. Skopeljski župan je brzojavil v imenu mohamedanskega prebivalstva: Poveje za splošno mobilizacijo se je navdušeno sprejelo. Vse prebivalstvo hoče na vojsko. Obžalujemo, da vlada ne postopa tako, kakor bi ob takim navdušenju morala postopati. Zelimo braniti domovino, orožja in streliva pa ne razdele. Prebivalstvo prosi, naj se razdeli 160.000 Mauserjevih pušk in potrebno strelivo. V Dibri je v petek zborovalo 25.000 Albancev, ki so izjavili, da se hočejo za Turčijo vojskovati. V Plevlju so mohamedanci na shodu pozdravljali vojsko in obsojali preganjanje mohamedancev v Bulgariji.

Marš Essad paše v Skader.

Solun, 14. oktobra. Zakasnelo došlo poročilo izvaja: Do 12. t. m. Essad paša na svojem maršu v Skader ni zadel od Akke Hisarja na noben odpor. Pač so pa napadli katoliški Albanci en bataljon, ki je tvoril zadnjo stražo, ga zasledovali in ga pri Bekanu napadli. Vnel se je hud boj. Bataljon je izgubil veliko ljudi, a tudi Albanci (Malisori) so veliko ljudi izgubili in so bili prisiljeni pobegniti. Essad paša je došel v Skader z 9 bataljoni. Zadnjo stražo je prvotno tvoril en bataljon, a ker so ga Malisori vedno napadali, je zadnjo stražo še za en bataljon pomnožil. Oba bataljona, ki sta tvorila zadnjo stražo, so Malisori neprestano napadali. Turki so v neprestanih bojih z Malisori veliko vojakov izgubili.

Dosedanji črnogorski uspehi.

Črnogorska armada namerava osvojiti Skader. V ta namen so razdelili Črnogorci svojo armado v dva dela, ki prodirata na jugu in severu Skadrskega jezera. Južno armado, ki ji poveljuje vojni minister Martinović, tvori prva in tretja pehotna brigada, nadalje dva pehotna bataljona, ena gorska in ena poljska baterija, štirje težki topovi in štiri strojne puške. Južna armada je že prekorčila reko Bojano. Ukazano ji je, da napade mesto Skader z užne strani.

Glavna armada prodira iz Podgorice na severnem bregu Skadrskega jezera proti Skadru. Po dosedanjih poročilih še ni prodrla čez Tuzi, ker se Turki trdovratno branijo. V boju za utrdbo Dečić so izgubili Črnogorci veliko ljudi, osobito častnikov. Turkov so Črnogorci vjeli 100, med njimi polkovnika Sajd beja, ki ga je črnogorski kralj viteško sprejel.

Boji za Tuzi se po dosedanjih poročilih še bijejo, ker so Turki ojačeni.

Črnogorci osvojili Vranjino.

Črnogorci so 11. t. mes. popoldne osvojili malo utrjeno kulo Vranjino ob Skaderskem jezeru. Ob napadu na Dečić so izgubili Črnogorci 100 mrtvih in 200 ranjencev. Kralj Nikolaj je obiskal lazarete in izjavil, da mora artiljerija nadalje napade bolj pripraviti, ker so izgube prevelike in ker je kri predraga. Cetinje so razven pohablencev in starčkov zapustili vsi moški. Kraljica in princesinje so vsak dan opazovale boje pri Tuziju z razglednega stolpa. V Cetinjah se je ustanovila kolona Rdečega križa. Denar zanj je zbral Avstrijec Leopold Jahn.

Boji pri Roganu.

Turki so v petek zvečer zapustili svoje utrdbe in napadli južno armado, a so jih Črnogorci odbili. Črnogorci so ob napadih na postojanke pri Roganu osvojili en nepeškodovan Kruppov top z municijo. Iz Podgorice se poroča, da so Črnogorci, ko so drugi dan napadali Dečić, izgubili okroglo 400 ranjencev in 120 mrtvih.

Črnogorsko uradno poročilo o bojih pri Tuziju.

Uradno se poroča: Na celi fronti so se 11. t. m. bili hudi boji. Srednja armada, kateri poveljuje prestolonaslednik, je napadla utrdbo Rogame, ki jo je opoldne zasleda. Artiljerija obstreljuje močno utrjeno goro Vranjino na ravnini Zeta. V petek zvečer je pričela črnogorska pehota prodirati. Noč je prekinila napad.

V petek opoldne so Turki napadli južno armado, a general Martinović je turški napad odbil.

Ob bojih za Dečić so izgubili Črnogorci veliko mrtvih in ranjencev. Bolnišnice v Podgorici so prenapoljene. Črnogorski kralj je v bolnišnicah ranjence dvakrat obiskal. Princezinja Ksenija nadzoruje in vodi v Podgorici samaritansko službo. V Nikšić je dozdej (12. t. m.) odposlanih 300 vojnih vjetnikov.

Mesto Tuzi z okolico Črnogorci oblegajo. Tuzi je od Skadra popolnoma odrezan.

Turške priprave.

Anatolski turški bataljoni se vozijo v Evropo.

Carigrad, 14. oktobra. 120 anatolskih bataljonov, katerih vsak šteje 1000 mož, se prepelje po anatolski železnici v evropsko Turčijo. Vsak dan se pripelje v Carigrad 12 bataljonov.

Sultan obišče glavno turško taborišče.

Carigrad, 14. oktobra. Sultan namerava danes obiskati glavno taborišče turške armade, ki se zdaj nahaja pred vojnimi ministrstvom na trgu.

V Carigradu prijeti Bulgari. — V Armeniji se boje klanja kristjanov. — Turki in Lah.

Berolin, 14. oktobra. »Lokalanzeiger« poroča iz Carigrada: Zaprti so Bulgara Popova iz Plovdiva, ker so našli pri njem spise, ki so ga zelo kompromitirali. — Vali v Adani nujno prosi za vojaško pomoč, ker se boji, da prično mohamedanci klati kristjane. — Turki prevažajo vojake iz Smirne v Evropo po morju. Italijani turških vojaških transportov nič ne ovirajo.

Stroga turška cenzura.

Carigrad, 14. oktobra. List »Tanin« je turška vlada v soboto radi nekega članka ustavila. »Tanin« bo izhajal naprej pod drugim imenom.

Turško vojno brodovje odjadrlo na Črno morje.

London, 14. oktobra. Iz Carigrada poroča »Lloyd«, da je turško vojno brodovje odjadrlo proti Črnemu morju in se vsidralo pri Kavaku.

Praske z Bulgari.

Streljanje med Bulgari in Turki pri Palanki.

Solun, 14. oktobra. Iz Palanke se poroča, da so se spopadle turške in bulgarske obmejne straže. Streljalo se je dolgo časa. Izgube niso znane.

Delovanje bulgarskih četašev.

Solun, 14. oktobra. Neka bulgarska četa je razstrelila del mostu, ki veže Pohtip s Kočano čez Bregalnico. Četa je zažgala tudi več manjših mostov.

Bulgari pri Palanki.

Solun, 14. oktobra. Mohamedanci v Palanki so zaradi živahnih bulgarskih mobilizacijskih priprav zelo vznemirjeni, ker v pokrajini ni veliko turških vojakov.

Srbija in Sandžak.

Srbske priprave.

Solun, 14. oktobra. Kakor poroča turški poveljnik v Sjenici, grade Srbi pri Kuršumlju pekarno, kamor je došlo tudi šest bataljonov in dve bateriji. Prebivalstvo obmejnih vasi zapušta svoje domove. Srbski vojaki so se nastanili v zapuščenih vaseh.

Sandžaški begunci v Sarajevu.

Sarajevo, 14. oktobra. Nad 25 bejev in ag iz Plevlja je došlo v Sarajevo. Izjavili so, da počakajo v Sarajevu konca vojske. Poročajo, da vlada v Sandžaku anarhija in da mohamedanci niso varni življenja.

Turki koljejo kristjane v Sandžaku.

Belgrad, 14. oktobra. Uradni list poroča: Srbski poveljnik v Rošci zahteva ojačenj. Bolnišnice so prenapolnjene ranjenec, ki dohajajo iz Sandžaka, kjer Turki more kristjane. Srbske oblasti z največjo silo zadržujejo srbsko obmejno prebivalstvo, da ne prekorači meje v obrambo kristjanov v Sandžaku.

Reaktivirani srbski častniki.

Belgrad, 14. oktobra. Nad sto vpo-kojenih višjih srbskih častnikov so zopet prideliili armadi. V Belgrad se je pripeljalo veliko ruskih medicincev.

Srbija naročila 30 aeroplanov.

Belgrad, 14. oktobra. Srbsko vojno ministrstvo je na Francoskem naročilo 30 aeroplanov.

Srbski četaši vdrl v Sandžak.

»Berolinski Lokalanzeiger« poroča: Srbske čete, ki štejejo 5000 mož, so vdrl v Sandžak. Združiti se nameravajo s Črnogorci.

Razvrstitev srbske armade.

Dne 11. t. m. je pričela marširati glavna pri Nišu zbrana srbska armada v smeri proti Skoplju. Srbske vojaške čete se pomikajo proti Dubnici, odkoder poizkusijo vdreti v Turčijo. V Dubnici stacionirani 4. pehotni bataljon in prostovoljci počasi korakajo naprej. Pri Vranji stoji ena pehotna brigada, en rezervni pehotni polk, en artiljerijski oddelek in en oddelek strojnih

pušk, katere čete so že pripravljene, da prekoračijo turško mejo. Srbske vstaške čete, ki jim poveljujejo častniki, so tudi zbrane pri Vranji in Banji, da vderijo istočasno kakor redna armada v Turčijo. Četašev je do 3000. Kmetje, ki so jih oborožili, so se pridružili redni armadi. Pri Devetinu tabori pehota s strojnimi puškami, pri Libani je koncentrirana 15.000 mož močna divizija. Obmejne utrdbe pri Rasku so ojačene s topovi. Mejni prehod pri Ristovcu je že nekaj dni zaprt. Vsako uro pričakujejo, da prekoračijo Srbi Ristovac. Turki se pripravljajo na obrambo, a zdi se, da se začetkom ne nameravajo posebno Srbom ustavljati. Turški takozvani vardarski armadi poveljuje Zeki paša, učenec pruskega generala von der Goltz.

Ruski »Rdeči križ« za Srbijo.

Iz Moskve se poroča, da je organiziral ruski »Rdeči križ« vojno bolnišnico z 200 posteljami in en vojni lazaret. Oba oddelka odpošljejo v Srbijo.

Grčija.

Mobilizacija Grške izvedena.

Atene, 14. oktobra. »Agence d'Athènes« poroča: Mobilizacija je končana. V treh dneh je prišlo k armadi nad 65.000 rezervnikov, ostale dni so dohajali rezervniki z otokov. Grška armada šteje zdaj 125.000 mož. Sodijo, da ko dojdejo še rezervisti iz inozemstva in če se pod orožje vpokličejo tisti, ki so vojaške službe oprosčeni in pa vojaki letnika 1912, bo dosegla grška armada število 170.000 mož. (To je jako dvomljivo.)

Grški prestolonaslednik odpotoval k armadi.

Grški prestolonaslednik princ Konstantin se je 12. t. m. ob 8. uri zjutraj s svojim sinom princem Jurijem in z generalnim štabom odpeljal iz Aten v Tesalijo k zbrani grški armadi, kjer prevzame poveljstvo. Prestolonasledniku je priredilo atensko prebivalstvo navdušene ovacije, ko se je odpeljal na kolodvor.

Časnikarski poročevalci na Grškem.

Atene, 14. oktobra. »Agence d'Athènes« poročajo, da je veliko časnikarskih poročevalcev prosilo, da bi smeli zasledovati operacije grške armade, a so prošnjo za čas mobilizacije odklonili; če pa pride do vojske, bodo časnikarji smeli na bojišče.

Diplomska situacija.

Avstro-Ogrska hoče postopati skupno z vevlastmi.

Peterburg, 14. oktobra. »Večerno Vreme« je poročalo, da namerava Avstro-Ogrska zasesti Sandžak. Takoj nato je pa izjavilo avstro-ogrsko poslanstvo, da ni nikakega povoda za sumničenje avstro-ogrsko politike, ker hoče Avstro-Ogrska z ostalimi vevlastmi skupno postopati.

Witte Sazonov naslednik?

Berolin, 14. oktobra. »Vossische Zeitung« poroča iz Peterburga: V poučenih krogih se trdi, da je Sazonovo stališče omajano. Car je pozval Witteja, ki se mu v Biarizu, naj se vrne na Ruško. Mogoče je, da poveri car Witteju zunanje ministrstvo. Krogi, ki so z Wittejem v zvezi, trde, da je to mogoče. Car je pozval k sebi tudi Sazonova in Kokovceva.

Odgovor Bulgarije vevlastem.

Berolin, 13. oktobra. »Lokalanzeiger« poroča iz Sofije: Bulgarski ministrski svet je sklenil, da izroči danes noto vevlastem. Nota se izroči iz vljudnosti. Bulgarija obžaluje, da ne more sprejeti, kar so vevlasti svetovale, ker dovolj ne upoštevajo, kar želi Bulgarija.

Važna izjava srbskega ministrskega predsednika.

Poročevalcu »N. Fr. Presse« je izjavil srbski ministrski predsednik Pasić: Prej-koslej bi radi videli, da bi se dosegle pre-oznove v Makedoniji na miren način. Brez teh precnov je mir nemogoč. Četudi je napovedala Črnagora vojsko, bi bil mir še mogoč, dasi se more na mir le malo upati. Zelim, da nam vevlasti dovolijo, da svojo stvar sami uredimo. Naše razmerje nasproti Rusiji je tako, kakor z vsemi osta-limi državami. Če se pa vevlasti vmešajo, se bo tudi Rusija vmešavala in grozi v tem slučaju svetovna vojska. — Pasićevo izjavo tolmačijo tako, da Srbija sodi, da jo krije Rusija in da če bi Avstro-Ogrska hotela svojo koristi z vojaškimi odredbami varovati, bi Rusija takoj ukazala protiodredbe, vsled česar je Srbiji mogoče izvajati svojo sedanjo vojno politiko.

Zveza Avstrije z Rusijo?

Pariz, 14. oktobra. »Journal« poroča, da sta Avstro-Ogrska in Rusija sklenili pogodbo, katere vsebina je tajna. Trdi se, da se snideta cesar Franc Jožef in ruski car.

Vojska se napove v sredo?

Praga, 14. oktobra. »Narodni Listy« poročajo iz Belgrada: Neka zelo dobro poučena oseba je izjavila, da se iz strateških razlogov vojska pred sredo ne napove.

× × ×

Vohun v sarajevskem kornem poveljstvu.

Sarajevo, 14. oktobra. V poslopu tukajšnjega poveljstva 15. armadnega zbora so ustavili nekega civilista, ki je hodil sumljivo po hodnikih in izkušal priti v pisarne. Ko so ga vprašali, kdo da je, ni hotel svojega imena povedati. Pri preiskavi so našli notice vojaške vsebine. Osumljenca so izročili garnizijskemu sodišču. Sodijo, da so prijeli zelo nevarnega vohunca.

Črnogorski kralj se spravi s svojima nečakoma.

Cetinje, 14. oktobra. Črnogorski kralj Nikolaj se je spravi s svojima nečakoma vojvodoma Boskom Šahom in Petrovicom, s katerima je bil več let sprt. Oba vojvoda sta zdaj v glavnem taborišču v Podgorici. Bivši črnogorski ministrski predsednik Radović, ki je bil zaradi bombe zarote zaprt, je izpuščen iz zapor.

Ruski prostovoljci v Bulgariji.

Frankobrod, 14. oktobra. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Peterburga: Ustanovil se je odbor, ki sprejema prostovoljce za vojsko na Balkanu. V soboto se je pri bulgarskem poslaniku zglasilo 813 prostovoljcev.

Mohamedanski Bošnjaki turški prostovoljci.

Sarajevo, 14. oktobra. Veliko mladih mohamedancev se je zglasilo pri otomanskem generalnem konzulatu in izjavilo, da hočejo prostovoljno pristopiti v turško armado. Turški generalni konzul je izjavil, da jih drugače ne sprejme, kakor da mu prinesejo dovoljenje bosenske deželne vlade, da smejo služiti v turški armadi.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 13. t. m.

Jukić »obeš n«.

Vest, da bodo Jukića v nedeljo 13. t. m. ob 4. uri zjutraj obesili in ki jo je javila z vso gotovostjo tudi »Edinost«, je nastala vsled tega, ker je v zagrebški kaznilnici došlo te dni do revolte, o kateri poročamo obširneje. Da bi se moglo Jukića kar tako obesiti, je tudi pod Cuvajem nemogoče, ker se mora končna obsodba javno proglasiti. Sicer pa bodo Jukića v doglednem času v sigur-

nem spremstvu odvedli v Celovec, kjer ima biti glavna priča v porotni obravnavi proti dalmatinskemu dijaku Alfireviću. Z njim bodo prepeljali v Celovec tudi Cesarca.

(Z Dunaja neka brzjavka zatrjuje, da je Jukić pomilošten, vsekakor pa da mu je prisojena dolgoletna ječa. Ur.)

Revolta v zagrebških zaporih.

V zaporih zagrebškega sodnega stola je prišlo te dni do velike in resne revolte kaznjencev, o čemer pa zagrebški listi ne smejo niti črke priobčiti. (Ali je smešen ta Cuvaj!) S kaznjenci se namreč grdo postopa in se jim daje najslabša hrana. Kaznjenci so razbili vrata svojih celic in se na hodniku zbrali, da zahtevajo drugačno postopanje. Straža je z velikimi težavami napravila red. Kaznjencem so obljubili, da se bo stvar uredila. Tudi mestna policijska straža je vedno pripravljena, na dvorišču pa je zbrana kaznilniška straža. Pripravljeno je celo vojaštvo.

Scholz zaprt.

V soboto popoldne se je izvršila v Zagrebu aretacija, katera je zbudila ravno tako senzacijo kakor dr. Horvato-va. Zaprti so namreč bivšega knjigotiskarja Antona Scholza in sicer na prijavo državnega odvetnika, ker da je izvršil veliko goljufijo. Kakor se doznava, je Scholz zelo lahkomišljeno gospodaril in znašajo pasiva preko pol milijona kron. Preden je Scholz prišel v konkurz, je neki tukajšnji tiskarni prodal vso zalogo papirja kakor tudi naklado knjig, s čimer je silno oškodoval svoje upnike in izvršil veliko goljufijo. Proti Scholzu se seveda vodi preiskava, ki je prinesla veliko nelepih stvari na dan. Scholz je tudi mnoge banke za velike vsote oškodoval in tudi od dr. Schönsteina izvabil večje vsote.

Odklonjena pritožba dr. Horvata in Schönsteina proti preiskovalnemu zaporu.

Zaradi »Balkanove« afere aretova-na odvetnika dr. Aleksander Horvat in dr. Alfred Schönstein sta se proti odločbi zagrebškega sodnega stola, ki je potrdil odredbo preiskovalnega sodnika dr. Čačića zaradi njune aretacije, pritožila na banski stol. Banski stol pa je pritožbo zavrnil, vsled česar ostane oba v preiskovalnem zaporu.

! Ako še niste, pošljite naročnino! !

Šlažerske novice.

Š Pri občinskih volitvah v Grižah pri Celju je zmagala S. K. Z. Liberalci so imeli v starem občinskem odboru 6 odbornikov, v novem pa nimajo nobenega.

Š Smrtna kosa. V Trgovišču pri Veliki nedelji je umrla Marija Meško, sestra rajnega profesorja gosp. dr. Alojza Meško.

Š Požar. V Lešnici pri Ormožu je te dni izbruhnil požar pri gostilničarju Antonu Habijaniču, ki je upepelil hišo z vsemi gospodarskimi poslopji. Sumi se, da je bil ogenj položen, ker je pričelo goreti kar na več krajih naenkrat. Zgorelo je tudi 4 glave živine. Tudi precej svinj je poginilo. Domači so bili v vinogradu. Prišlo so na kraj požara takoj požarne brambe, ki pa vsled pomanjkanja vode niso mogle dosti gasiti. Škode je več tisoč kron.

Š Vlom. Pri posestniku Francu Antloga v Pirešici pri Celju je te dni vlomil nek zlikovec in odnesel veliko raznih reči in 125 K denarja. Vloma sumijo nekega postopača, ki se je že več dni klatil tam okoli in zdaj neznano-kam izginil.

Š 12letna deklica — vlomilka. Kakor se nam poroča iz Celja, je bilo te dni v Gaberju vlomljeno v trgovino Al. Doler in ukradenega iz blagajne precej denarja. Kot vlomilko so izsledili 12letno Ano Novak iz Gaberja.

Š Otrok umrl vsled opeklin. Iz Ljutomeri: V Kokoričih pri Filipiču se je igral dveleten fantek z vžigalicami. Pri tem si je zažgal obleko in dobil tako hude opekline, da je umrl.

Š Zaprti so v Cmureku nekega mladega, elegantno oblečenega človeka, ki se je klatil po severnih Slovenskih goricah in s svojim nastopom kot sodnik, zdravnik, celo kot državni pravdnik izmaknil ljudem veliko denarja. Piše se bojda Alojz Polak.

Ali imate že srečke »Slovenske Siraže«? Naročite jih več skupaj. Srečka samo 1 K. Vrednost glavnega dobitka 5000 K. Vrednost vseh dobitkov 20.000 K. .:

Zemljevid o turško-črnogorskih bojih.

Dnevne novice.

† **Zahtev kranjske drž. le.** V sredo se nadaljuje v ministrstvu za javna dela obravnava radi vodnih zahtev kranjske dežele kot kompenzacija za gališke kanale. Pogajanj se bo udeležil za deželo kranjsko dr. Lanipe, ki vsled tega ta teden ne bo v uradu. Kot tehnični izvedenec se udeleži konference stavbni svetnik Sbrizaj.

† **Občni zbor »Slovenski Straži«** se je vršil včeraj dopoldne v Mariboru v veliki dvorani »Narodnega Doma«. Navzočih je bilo okoli 200 zastopnikov in zastopnic podružnic iz Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske. Poročila načelstva so bila sprejeta z velikim navdušenjem ter so zastopniki obmejnih Slovencev soglasno izrekli zahvalo »Slovenski Straži« za njeno veliko delo. Vsa poročila so belježila veselo dejstvo, da »Slovenska Straža« kljub neugodnim razmeram v preteklem letu izkazuje napredek naše narodno-obrambne organizacije. Podružnice »Slovenske Straže« imela v preteklem letu 211 (lani 201) s skupno 12.299 člani (lani 10.354). Dohodov je »Slovenska Straža« imela v preteklem poslovnem letu 61.337 K 26 v. (lani 55.503 K 31 v.), denar za prodane srečke tu še ni všteti. — Izdatki so znašali 47.861 K 10 v., društveno premoženje znaša 28.200 K 28 v. Podrobna poročila priobčimo v »Narodnoobrambno Vestniku«.

† **Bodoči cilji naše izobraževalne organizacije.** Po včerajšnjem občnem zboru »Slovenske Straže« se je vršil v Mariboru občni zbor »Slovenskih krščansko-socialnih zvez«. Tudi o tem občnem zboru naše izobraževalne organizacije podamo podrobnosti v posebni izdaji »Narodnoobrambne Vestnika«. Že danes pa beležimo nekaj misli, katere je na občnem zboru podal predsednik S. K. S. Z. dr. K. K. Dr. K. K. je izjavil: Nekateri pravijo, da samo tisti narod zmaga, ki je izobražen, drugi, da tisti, ki dela, jaz pa pravim, da mora biti to združeno. Marsikje vlada med tema dvema momentoma veliko nasprotstvo. Ljudje, ki pravijo, da so izobraženi, inteligentje, včasih zelo veliko govore, pa so leni kot gnoj. Več koristi ima narod od tistih, ki delajo, kakor pa od izobraženec, ki so leni. K delu in izobrazbi se more pridružiti še tretje in to je molitev. Kakšna je naša inteligenca po večini? Nikakor ne moremo biti zadovoljni z njo. Njej je ogledalo samo prazno, pusto liberalno časopisje. Ti ljudje citajo dan za dnem le zabavljanje, psovke na farje itd. Dolgočasno je kaj takega citati in vendar citajo. To je največje ubožno izpričevalo za našo inteligenco. Poleg tega pa citajo še iz litra. Nekaj izjem je, pa malo. Ampak vsi gredo proti eni plati, ne morejo se izogniti tendenci boja proti nam. Zato je treba, da bi se vse naše vrste sestale, združile v močno falango. To pa rabi dela in k temu delu kličemo našo mlado inteligenco. Poznam ljudi, ki so klicali o potrebi znanstvenega dela zato, da niso nič delali. Rekli so: moramo se sami poprej izobraziti. Ampak na ta način lahko še čakamo tristo let, predno bi prišli do dela. Teh ljudi se bojim. Zato naj bi bil današnji shod začetek nove krepke organizacije mladih inteligentov, ki bodo čitali iz knjig in iz srca našega ljudstva. Veliko važnost in skrb je treba polagati našemu gospodinjstvu. Pridne, skrbne in varčne gospodinje so velikanskega pomena za boljšo bodočnost našega ljudstva. Takih gospodinj pa je treba vzgojiti. Zato predlagam, naj se po vseh naših izobraževalnih društvenih ustanovah gospodinj-ski odseki. Pisal sem o tem že v »Domači gospodinjci«. Decembrova številka bo prinesla pravila za te odseke. Tudi naši obrtni organizaciji moramo posvetiti naše moči. Nikdar se ne moremo doseči, da bi bili obrtniki po deželi združeni v kakem društvu v mestu. Za obrtnike ni nič preskrbljenega. Pomoči, skupnega dela je treba tudi obrtnikom po malih krajih. Napredek v obrtni izobrazbi, pa tudi v komercialnem vprašanju se bo pokazal le, če bo malo obrtništvu v masi umevalo svojo nalogo. To delo naj bi prevzela naša izobraževalna društva. Zato predlagam, naj se ustanove povsod tudi obrtni odseki. V teh naj bi se organizirali v prvi vrsti mojstri, pa tudi pomočniki in vajenci. Še ena stvar mi je pri srcu. Alkoholizem napreduje. To stoji. Posebno hudo napredovanje obstoji v tem, da se daje delavcem za malico žganje in sploh alkohol. Zato pa kličem: Zopet, nazaj k mleku in hrusevi v vodi! V tem smislu je treba agitirati. Naj bi se pridobili člani naših organizacij za to, da se zavežejo, če bodo kje delali, da ne bodo vzeli za malico alkoholne pijače in če so gospodarji, da ne bodo dali delavcem pijače za malico. Ob sedanjem času naj se pa povsod pripravljajo po društvi predavanja o zvezi Slovencev s Hrvači. Vprašanje te zveze mora sloneti na prepričanju, da mi po naravi in zgodovini spadamo skupaj s Hrvači. Zato treba vzgoje. Dalje naj bi se vršila predavanja o Balkanu. Naše ljudstvo mora biti o tem dobro poučeno in pripravljeno. Izpre-

membe na zemljevidu se ne smejo izvršiti brez nas. Izobraževalna organizacija je pa pokličena, poučiti ljudstvo, da v usodnem trenutku ve, kje ima mesto slovenski narod.

† **Shoda Slovenske Ljudske Stranke.** Včeraj dopoldne se je vršil številno obiskani shod Slovenske Ljudske Stranke v Strugah. Poročila sta: državni poslanec Jaklič in deželni odbornik dr. Pegan. Sprejelo se je več resolucij, med katerimi se zlasti izreka zaupanje poslancem Slovenske Ljudske Stranke ter deželnemu odboru izreka zahvalo za njegovo delovanje v prid živinorejstva. — Popoldne se je vršil shod v Ambrusu, kjer sta poročala ista dva poslanca. Na tem shodu so poslušalci zlasti odobraval preuredbo gasilskih podpor, kakor jo je v svoji okrožnici objavil deželni odbor.

† **V višji razred aktivitetnih doklad** je pomaknila vlada 101 kraj. Podlaga njeni odredbi so rezultati zadnjega ljudskega štetja in pa pooblastilo, dano ji po zakonu iz leta 1907., po katerem ima vlada pravico uvrstiti posamezne kraje v višji razred aktivitetnih doklad, kakor spadajo vanj z ozirom na število prebivalstva. S Kranjske sta postala te dobrote deležna samo Novo mesto in Postojna, ki se pomakneta v III. razred. Kaj pa Ljubljana in drugi kraji? Na Štajerskem se je pomaknilo 9 okrajev v III. razred! Kaj poreče dr. Ravnihar, ljubljenelec (?) ljubljanskega in sploh kranjskega uradništva ob tem velikem (?) uspehu svojih akcij? Ljubljansko uradništvo mu gotovo izreče sijajno zaupnico!

† **»Napredni gasilci« iz Metlike** groze v »Danu«, da bodo z mokrimi cunjami pognali poslance S. L. S., ker jim deželni odbor ni dal podpore. Torej z mokrimi cunjami se bavijo napredni gasilci. Mislimo, da deželni denarji niso za to, da si »naprednjaki« zanje nabavljajo gasilno orodje take vrste. Le pri mokrih cunjah ostanite in pa pri »Danu« — to gre skup!

† **O deželni električni** pišejo mladeniči pri »Danu«, seveda neumno, kakor se zanje spodobi. To je njihova pravica. Podpisuje se pa veliki mladenič kot »neodvisni tehnik«. Radi bi vedeli, kateri tehnik je tako izgubljena duša, da bi v »Dan« pisal. Kadar se podpiše, mu utegnemo odgovoriti.

— **Zasluga čast.** Iz Cerkelj Pri Krškem: Ob priliki birme je presvetil knez in škof imenoval za knezoškofjskega duhovnega svetnika našega župnika Antona Gabrijela. Gospod je dobil zaslužen priznanje in mi se vsi veselimo tega odlikovanja. Župnik je oskrbel zgradbo župnišča in lepe cerkve. Župnija je po njegovem trudu vsa prenovljena v verskem oziru, pa tudi v socialnem oziru je župnija cerkljanska po župnikovem zasluženju ena prvih na Dolenjskem. Ob birmi smo pa Cerkljani tudi lepo sprejeli svojega škofa. Vasi so sicer proč od ceste, koder se je pripeljal k nam škof, a je vendar vsaka vas napravila svoj slavalok in vaščani so prišli k slavaloku pozdravit in se poklonit višjemu pastirju. V Cerkljah samih so pa pozdravili visokega gosta Orli, Marijina družba in šolski otroci, dasi ni bilo nadučitelju Bohincu všeč. Veliko moramo biti hvaležni svojemu novemu svetniku in škofu. Obema želimo še obilnega Božjega blagoslova.

— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto učiteljice Marije Sodnik, ki je dobila zaradi študij dopust, je imenovana za suplentinja v Bevkah Roza Svetlič, bivša suplentinja v Šmartnu pod Šmarno gor. Na mesto na dopustu bivajoče učiteljice Jožefe Primožič je imenovan za suplentja v Črnomlju abs. učit. kandidat Leon Fink in na mesto začasno vpokojenega učitelja Ernesta Sušteršiča v Podgozdu za prov. učiteljico abs. učit. kandidatinja Franč. Kenda. Abs. učit. kandidat Franc Kmetič je imenovan za prov. učitelja na šoli Salezijancev na Rakovniku.

— **Poroke.** Z Viča: V znožju Triglava v prijazni župni cerkvi v Srednji vasi so bili danes, dne 14. oktobra, poročeni tukajšnji župljani: g. Frančišek Vertačnik z gđ. Marijo Lavrič in g. Josip Vertačnik z gđ. Franjico Lavrič. Poročil jih je sorodnik Lavričevih preč. gospod župnik in duhovni svetnik Iv. Berlic. Vrlima paroma iz najuglednejših viških družin kličemo: Bilo najsrečnejše!

— **Denar v Črnogorju.** Iz Trsta. Včeraj je odpeljal Lloydov parnik pol milijona denarja v zlatu v Črnogorje, ki jih je imela Črnagora naložene pri bankah v Trstu. — Neki avstrijski konzul, ki vodi neki konzulat v evropski Turčiji, se je izjavil: »Bojim se za svojo kožo. Splošna sodba je, da pride v Turčiji do klanja kristjanov. V zunanjem ministertvu trajajo pod predsedstvom Berchtolda seje vsako noč do druge ure jutraj.«

— **Strašen umor v Dobropoljah.** Včeraj proti večeru so šli kmočki fantje iz Dobropolj proti Kompoljam. Eden izmed njih je hudo preklinjal in grdo govoril, vsled česar je občešpotovani posestnik in trgovec z vinom Janez Drobnič po domače Mohor opomnil: »Fantje, danes je vendar Gospodov dan; ali se spodobi, da tako govorite.« To je enega izmed fantov tako razkačilo, da je zagrabil nož in zabodel Drobniča, ki je takoj na tla padel. Pomagati mu ni bilo več, ker mu je naenkrat kri otekla. Umrl je na lici mesta. Toliko smo v naglici zvedeli in pričakujemo natančnejšega poročila. Drobnič je znan kot eden najuglednejših mož v Dobropoljah, je v načelništvu posojilnice in v občinskem odboru, od nekdanj je zvest in veren pristaš S. L. S. Zapuška vdovo in desetero nepreskrbljenih otrok. Sin umorjenega je načelnik Orla v Dobropoljah in sedaj služi pri vojaki v Gradcu, ena hči obiskuje četrti letnik učiteljske pripravnice v Gorici, ostali otroci so doma. Drobničeva žena, ki je sorodnica poslance Jakliča, je bila v nedeljo na obisku pri svojih sorodnikih v Velikih Laščah. Lahko si je misliti, kako ji je bilo pri srcu, ko je prišla domov in našla svoje otročiče okoli umorjenega moža, ki so ga med tem časom prieljali na dom. Morilec je bil že enkrat predkaznovan in je nedavno prišel iz zapore. — Iz Dobropolj smo dobili brzojavno poročilo, da je osumljeni morilec Pavlič znan pretepač, hud nasprotnik ondotnih mladeniških organizacij. Ljudstvo je razburjeno, vsa fara se zgraža nad strašnim dejanjem.

— **Soprog Helene Odilon aretiran.** Dunajska policija je aretirala najnovejšega soproga Helene Odilon hipnotizerja Kazimirja Radwana. Aretacijo je zahtevalo okrajno sodišče v Cirkvenici, ker je Radwan osleparil mnogo ljudi, ki so prišli v stik s sanatorijem Helene Odilon v Selcih. Od druge strani se poroča, da je Radwan poizkusil Odilonko zastrupiti, a da se je njegov poizkus ponesrečil. Radwan da je pobegnil, a so ga kmalu prišli.

— **»Pukopani«** je bil včeraj 13. t. m. v Šmartnu pri Kranju v Gradcu umrl vpokojeni župnik tržaške škofije g. J. Benedik, rojen pri Sv. Joštu nad Kranjem.

— **Slovenci na Kočevskem.** Občina Livold na Kočevskem nam priča, kako čudno se je pristno slovensko ime te vasi ponemčilo, oziroma pokočevalo. Današnja občina Livold (Lienfeld) je bila v začetku 13. stoletja mala slovenska vas in se je imenovala Limopolje. Zemlja je bila tod zelo nerodovita, ker je bila preveč močvirnata in naselenci so ji zaradi njene sprijemljivosti dali ime »Limopolje«. V teku časa se je ime udomačilo za celo občino. Tudi pozneje, ko so ortenburški grofi kraj z Nemci naselili, se je ime ohranilo tje do 18. stoletja. Nemci, ki so sklepali večinoma mešane zakone, so pa sčasoma ime Limopolje izpremenili v Limfeld, Linfeld in nazadnje v Lienfeld, slovensko Livold. Med slovenskimi družinami je še nekaj starih ljudi, ki še vedno kraj z »Limopoljem« nazivajo. Naselbina je še zdaj na polovico slovenska, kjer dobiva slovenski prirastek iz Belekrajine. Potrebno pa je, da bi dobili slovensko šolo, ker sedanja šola nemškega Schulvereina ne pospešuje ravno narodne samozvesti.

— **Umor ali zločin?** Danes zjutraj so našli blizu leškega mosta pod Bledom v Savi utopljenega dečka, starega od 10 do 12 let. Po raznih znakah se dozdeva, da se mu je zgodila sila. Spoznati ga bo težko, ker je že predolgo v vodi. Sodijo pa, da je sin posestnika, ki so ga našli pred tednom v Savi na Javorniku, kjer pogrešajo tudi sina. Sodnija je bila o dogodku takoj obveščena.

— **S pošte.** Razpisani so c. kr. poštni uradi: Zaagradec-Fužine, prispevek za sluga 644 K; Zaga pri Bocu, prispevek za sluga 378 K; Jesenice 2, prispevek za sluga 200 K; Draguč, prispevek za sluga 756 K; Bled 2, prispevek za sluga 504 K. Za prve štiri poštne urade je vložiti prošnje v teku treh tednov, za Bled 2 pa v štirinajstih dneh.

— **Uloomi na Krasu.** Dne 10. t. m. okoli polnoči so bili tatovi ulomili pri trgovcu Ferd. Spilarju v St. Petru skozi kuhinjsko okno ter iz prodajalne velike obleke, črveljev, perila, smodk, svalčic, ruma in žganja ukradli. Škode je 300 K. Naslednjo noč so ulomili na enak način pri mežnarji v St. Mihelu ter v Ribnici pri Zelkutu in pri kovaču Valenčiču. Pri mežnarji niso tatovi ničesar odnesli, pač pa pri Zelkutu en škarj z vinom, pri kovaču 8 šunk v vrednosti 80 K. Kakor vse kaže, so zopet tržaški delomržeži na delu. Dobro bi bilo, da ljudstvo, ako bi se mu taka oseba pokazala ali celo ukradenega blaga na prodaj ponudila, takoj obvesti bližnje orožnike ali županstva.

— **Prijet begun.** Iz prisilne delavnice v Ljubljani ubeglega Jožefa Urabca iz Dutovlja, 22letnega postopača, je

zasledilo orožništvo v Stari žagi pri Čermošnjicah. Priznal je, da je utekel iz prisilne delavnice in da je obleko daleč od Ljubljane vrgel proč in ukradel drugo na nekem podu. Začel je orožnike psovati in vpiti: »Sakramenski cesar hudičev!« To je pa zato rekel, kakor se je sam izrazil, da mu ne bo treba iti zopet takoj v prisilno delavnico.

— **Nasilen cigan.** Ze večkrat radi nasilstva kaznovani 50letni cigan Luka Hudorovič iz Giršič, se je dne 18. septembra ob aretaciji svojega sina, zaletel v orožnika in kričal, da mu če pokazat, da mu bo »vamp« razparal, samo da prideta skupaj. Pri tem je pokazal z roko od trebuha navzgor. Potem ko sta ga drugi dan aretirala orožnika, je vpil: »E, kaj pa imata z menoj in mojim sinom, bomo že prišli skup«. Ker se ciganske nasilnosti vsakdo boji in ker bi se na orožništvo iz zasede lahko izvršil kak napad, ga je orožništvo spravilo pod ključ.

— **O Slomškovi slavnostih v ljudskih šolah** smo dobili od vseh strani toliko poročil, da bi napolnili z njimi več števil »Slovenca«. Gg. dopisnikom se iskreno zahvaljujemo za pozornost, a jih prosimo opravičeno, ako nismo mogli poročil priobčiti, ker so si skoro vsa poročila slična. Prosimo gg. dopisnike, da nam kljub temu ohranijo prijazno naklonjenost in nam točno poročajo vse zanimivosti.

Ljubljanske novice.

Ij Zanimivo javno predavanje — o Nani novem potovanju na severni tečaj se vrši jutri v torek ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Ljudskega Doma«. Za to predavanje so došle ravnokar prekrasne sklopične slike. Predaval bo gospod profesor dr. Šarabon. Z ozirom na stroške za sklopične slike b) vstopnina za sedeže 30 vin., stojišča 10 vin. Vabimo!

Ij Seja občinskega sveta bo v četrtek ob 6. uri zvečer. Klub S. L. S. ima sejo v sredo ob 8. uri zvečer.

Ij Ljubljanski Orel opozarja na današnji prvi telovadni večer starejših bratov. Na zdár!

Ij Iz pisarne slovenskega gledališča. Ker se je med posetniki slovenskega dež. gledališča pojavil odpor proti načinu, kako se je na odru izgovarjala pismenka I, je intendantca prošlo soboto odredila, da je to pismenko poslej izgovarjati kot — l. Za ta ukrep se je intendantca odločila, ker so ji došle izjave, da trpi poset prav zaradi I-a in da se v gledališče povrnejo posetniki, ki so ravno zaradi njega izostali. Svoj prvotni ukrep bo intendantca utemeljila v javnem predavanju, ki ga v sredo 16. oktobra priredi dramaturg Oton Zupančič. — Jutri v torek, 15. t. m. zvečer se za neparabonente zadnjič v sezoni ponovi »Veliki mrtev eca«, velezbavna »vesela žalostiga«.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Neža Štrukelj, postreznica, 58 let. — Hermina Perharc, c. kr. davčnega upravitelja soproga, 36 let. — Ivan Suhadobnik, železniški delavec v pok., 70 let. — Frančiška Rotter, sirota, 72 let. — Marija Bizjan, užitarica, 68 let.

Ij Nevarna vožnja v čolnu. Včeraj popoldne si je izposodil slikarski mojster Franc Brajer čoln in naložil vanj šest otrok v starosti od 5 do 11 let veslal po Ljubljani v smeri Grubarjevega prekopa ter je tam deroča voda potegnila čoln v prekop. Voda je nesla čoln z vso naglico proti dolenjskemu mostu, kjer je prišel na pomoč delavec Franc Rome, kateremu je Brajer pomolil veslo, da je potegnil čoln h kraju. Nesreča druge ni bilo, kakor da so bili otroci vsi prestrašeni.

Ij V konkurzu je čevlarski mojster Tomaž Meschik v Ljubljani.

Ij Zadržuga čevlarskih mojstrov naznanja, da je bivši načelnik gospod Josip Breskvar odložil mesto načelnika in je bil na izrednem občnem zboru izvoljen načelnikom gospod Fran Kukman, čevlarski mojster, Gajeva ulica št. 2.

KNJIGOTRSTVO.

Vojna na Balkanu je izbruhnila in nujna potreba za vsakega je, kdor hoče količjak zasledovati dogodke na bojišču, primerjati razpustov in prodiranja čet ter tako dobiti jasno sliko o cellem položaju. Zato pa je potreben natančen zemljevid Balkana, ki se dobi za ceno 1 K 20 vin., po pošti 1 K 30 vin. v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Primorske vesti.

p Poročila se je v Rojanu gđ. Lizika Lenassi z gosp. Alfredom Kovarčičem. — G. Franc Bizjak, asistent državne železnice v Sv. Luciji ob Soči, se je poročil z gospodično Marijo Vuga iz Sv. Lucije.

p Prijet avstrijski dezarter. Vojaška služba ne diši nekemu Ivanu Zevška služba ne diši nekemu Iv. Zevniku iz Krškega na Krafjskem. Prišel je rali ravno, ko je mislil, da je že na varnem ter jo ropiha v Italijo

p Po prepisu s soprogom so je zastupila v Trstu 31letna Marija Simončič.

p Razpisana je služba paznika v c. kr. moški kaznilnici v Gradiški. Prednost imajo podčastniki certifikatisti.

Ij Odvetniški izpit je napravil v Trstu odvetniški kandidat dr. Boleslav Bole.

p M snize v Gorici se bodo zapirale od 1. novembra do 31. marca ob delavnikih zvečer ob 6. uri; ob nedeljah in praznikih bodo zaprte.

Razne stvari.

Kopniškiada v Kromeriju. Iz Kromerija poročajo listom: K majorju pl. Hanzu je prišel prve dni tega meseca neki mož v uniformi nadporočnika ter se mu predstavil za grofa Dalmenhorsta, pridelenega k japonskemu posebnemu poslanstvu ter ga prosil, če bi se smel udeležiti podčastniškega plesnega venčka. Grof Dalmenhorst je pripovedoval tudi, da biva sedaj na dopustu na Dunaju in da je prišel v Kromerij obiskat svojo nevesto. Ali kmalu se je pokazalo, da ta »nadporočnik« ni vedel niti za ime poveljnika svojega armadnega zbora. Na druga vprašanja je odgovarjal nadporočnik ali zbegano ali pa je previdno molčal. Naposled ga je pa major pozval, naj se legitimira. A »nadporočnik« ni imel legitimacije niti pri sebi niti v hotelu, kjer so našli za njim samo hlače, pa še raztrgane. »Grofa« so nato prijeli, ali ušel je stražniku. Pozneje se je izvedelo, da je »grof Dalmenhorst« imel znanje v Kromeriju za neko mlado damo, ki jo je s svojo uniformo toli premotil, da je iz vlekel iz nje čez 2000 K. Kakor poročajo zadnji češki listi, je »nadporočnik grof Dalmenhorst« neki Anton Kučaba, nevaren slepar, po poklicu mizarški pomočnik, rojen leta 1890 v mali vasi blizu Horovic. Lani je služil na Dunaju pri topničarjih. Junija meseca je ušel od vojakov ter se nastanil v Pragi pri neki vdovi, kateri se je predstavil za pošnega oficijala Jakša. Ukral ji je hranilno knjižico ter izginil. Prišel je zopet pravici v roke, ali pobegnil je iz zapore v Pragi ter krenil v Nemčijo. Iz Bremena je prišel v uniformi nadporočnika v Kromerij, kjer bo »nadporočnik grofa Dalmenhorsta« roka pravice za dlje časa v temnico vtaknila.

Predrznost ameriških roparjev. V neko garažo v Brooklynu je prišlo nedavno neki večer sedem mož oboroženih s sekirami, samokresi in noži. Štirje soferji so sedeli ravno pri mizi in večerjali. Prestrašeni so hoteli zbežati, toda roparji so jim s smrtjo zagrozili, da naj bodo pri miru. Dva sta stražila soferje, drugi so se komodno vsedli in povželi skromno večerjo. Potem so pa hoteli imeti nekaj zabave. Z orožjem v roki so prisilili uboge žrtve, da so morali plesati in peti pred njimi. Ko je bila ta komedija končana, so šli v avtomobil in soferji so jih morali voziti semtertja po Brooklynu. Slednjič jih je vendar ustavil nek stražnik — pa so vseeno pravočasno utekli. V resnici je predrznost ameriških lopov velika.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veseljih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJNA NAPAD V PAR URAH!

Dunaj, 14. oktobra. Včeraj zvečer sta bila poslanika Avstrije in Rusije naprošena v Sofiji od Gešova, v Belgradu od Pašića, v Atenah od Corromila, da sprejmeta odgovor balkanskih držav na demaršo Avstrije in Rusije. Vsi trije zunanji ministri so skoro doslovno izjavili, da združene štiri balkanske države zagotovila vevlasti glede reform v Makedoniji smatrajo za nezadostna, tembolj, ker počasnost Porte zadosti dolgo poznajo. Štiri balkanske države so prisiljene da gredo do skrajnosti. — Vojna napoved se pričakuje v par urah.

ZADNJA BESEDA BALKANSKIH DRŽAV TURČIJI.

Sofija, 14. oktobra. Bulgarska vlada je izročila turškemu poslaniku noto, v kateri zahteva administrativno avtonomijo evropskih provincij Turčije pod vodstvom belgijskih in švicarskih generalnih guvernerjev, izvoljene provincialne skupščine, domače orožništvo in milico, svobodo poka, nadzorstvo reform po vsem svetu, sestavljenem iz kristjanov in muslimanov ter poslanikov vevlasti in štirih balkanskih držav. Turčija naj izjavi, da te reforme v šestih mesecih izvede in naj v dokaz dobre volje takoj demobilizira. — Ker so te zahteve nesprijemljive, je več kot

gotovo, da balkanska zveza sama noče nič drugega več kakor vojsko.

CRNOGORSKI BOJL.

Dunaj, 14. oktobra. »Südslawische Correspondenz« poroča iz Soluna, da so dosedanji boji Črnogorcev s Turki bili le malopomembne, čeprav hude praske okoli utrjenih obmejnih kul.

TURKI ČRNOGORCE POTISKAJO NAZAJ?

Carigrad, 14. oktobra. Črnogorci so pri svojem prodiranju naleteli na hud odpor. Pri Traniji so imeli velike izgube in bili vrženi nazaj. Turki prodirajo v ozemlje med Skadrskim jezerom in morjem.

SRBSKA SKUPŠČINA.

Belgrad, 14. oktobra. Srbska skupščina je sprejela zakon glede 44.800.000 dinarjev kredita za armado in moratorija, nato pa je bila odgojena.

TURKI SO SRBE ŽE NAPADLI.

Belgrad, 14. oktobra. Ob 9. uri popoldne je došla iz Ristovca semkaj vest, da so ob 5. uri zjutraj turške čete prekorale mejo in srbske čete napadle.

Belgrad, 14. oktobra. (Uradno.) Uradno se poroča, da so danes ob 5. uri zjutraj prekorale turške čete mejo med Ristovcem in Gornjem Vitrovrhom ter so napadle srbske čete. Boj se je začel.

AVSTRIJSKI VOJAK VJET OD TURKOV. — ENEGA AVSTRIJSKEGA DESETNIKA TURKI USTRELILI.

Trst, 14. oktobra. Z Lloydovim parnikom »Graz« se je pripeljal prostak Peter Kutschera 86. pešpolka, ki je stacioniran v Uvaca. Kutschera je bil pod poveljstvom nekega desetnika s tremi vojaki na patrulji ob meji. Patruljo so pa zahrbtno napadli za skalo skriti trije turški orožniki, ustrelili desetnika, Kutschero pa prijeli. Avstrijskega vojaka so odvedli v Carigrad, kjer so ga v ječo zaprli. Čez dva meseca so ga pa izven ječe za delo porabili. Ob neki priliki je Kutschera ušel v avstrijski generalni konzulat, kjer se je končalo njegovo trpljenje. Konzulat je Kutschero, ki je še nosil avstrijsko vojaško obleko, odposlal v Trst, kjer se je predstavil vojaški oblasti.

GENERALNI ŠTRAJK NA RUSKEM.

Varšava, 14. oktobra. Delavske organizacije so sklenile štrajk, ako bi se z poizkusno mobilizacijo nadaljevalo.

AVSTRIJSKA STRAŽA USTRELILA RUSKEGA VOHUNA.

Krakovo, 14. oktobra. Straža pri Podgorcah je ustrelila nekega moža, ki je blizu utrdb izvrševal risbe. Mož je bil takoj mrtev.

× × ×

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 14. oktobra. Danes se je v zbornici vršil ministrski svet.

RAZPUST ŠTAJERSKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Gradec, 14. oktobra. Glede na delomožnost štajerskega deželnega zbora so se te dni posvetovali nemški nacionalci. Sklepi so taki, da štajerski deželni zbor ne more zborovati, vsled česar se že danes računa, da ga bodo razpustili.

LAŠKO - TURŠKA MIROVNA POGAJANJA.

Pariz, 14. oktobra. Ob mirovnih pogajanjih so nastale ovire, ker hočejo Turki, da naj se njim ugodno točko mirovnih pogajanj takoj izvedejo, Turkom neugodne točke pa šele, ko jim pritrdi turški državni zbor. Turčija hoče, da Lahj zapuste takoj otoke v Egejskem morju, Turki bi pa vojake iz Tripolisa šele umaknili, če bi to dovolil turški državni zbor. Čas, ko naj se sklepe mir, se je podaljšal na torek.

Ouchy, 14. oktobra. Laški poverjeniki ne upajo več, da se sklene s Turki mir, medtem ko so Turki bolj optimistični. Neki poučeni politik je izjavil: Pogajanj še niso prekinili, a le malo manjka, pa jih prekinemo.

Carigrad, 14. oktobra. Poveljnik turške armade v Bengasiju, Enver bej, je turški vladi naznanil, da če se tudi z Italijo mir sklene, se ne bo mogel s turškimi vojaki odstraniti in pustiti Arabce na cedilu, razven če ga Arabci puste odriniti. Turška vlada bi zdaj z ozirom na Balkan rada sklenila z Lahj mir in vpliva na velikega šejka Senuzov, da bi pomiril Arabce v Tripolisu in Bengasiju.

ZADNJI ROK ZA MIR.

Rim, 14. oktobra. Jutri je zadnji dan, da Turčija sprejme laške mirovne pogoje.

Šivilja

se priporoča za obleko in perilo na dom. Naslov se izve v upravnistvu „Slovenca“ pod števil. 3271.

Listnica upravnistva. Gospod, ki je dne 8. t. m. plačal oglas »Prih. 92—93«, naj se izvoli oglašiti osebno ali pa poslati upravi svoj naslov.

Ignacij Perhovec, o. kr. davčni upravitelj, naznanja v svojem, kakor tudi v imenu svojih otrok Mire, Drago-ta, Silvo-ta, Stojana in ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem prežalostno vest o britki izgubi naše iskreno ljubljenega, nepozabnega soproga, oziroma hčere, sestre in tete, gospe

Hermína Perhovec, roj. Perhovec

ki je dne 12. oktobra t. l. ob 11. uri ponoči po kratki, mučni bolezni, prežalostno s svetotajstvi za umirajočo v 36 letu svoje starosti mirno preminila. Pogreb drage rajnice se vrši v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 5. uri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše za dušnico se bodo darovale v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Blago pokojnice pripomočimo v požehnani molitvi in blag spomin.

Ljubljana, dne 13. oktobra 1912.

3274

Zalujoci ostali.

Pogrebno podjetje „Konkordia“ v Ljubljani.

3275

Slovensko katol. akademično tehnično društvo Zaria v Gradcu naznanja tužno vest, da je njen ustanovni član, prečastiti gospod

Ivan Benedik

župnik v pokou

v četrtek, dne 10. oktobra ob 6. uri zvečer, prežiden s svetimi zakramenti, po dolgi bolezni mirno in vdano zaspal v Gospodu v starosti 68 let.

Sv. maše za dušnico se bodo brale pri Sv. Martinu na Kranjskem. Večna luč naj mu sveti!

Gradec, 11. oktobra 1912.

Zahvala.

Za mnogobrojno spremstvo k večnemu počitku našega nepozabnega očeta, oziroma starega očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Jakoba Koejan

kakor tudi za mnoge doklave odkritega sočutja in izrekamo vsem najtoplejšo zahvalo.

Prav posebno zahvalo smo pa dolžni preč. duhovščini, blagorodnemu gospodu Samassi ter velen, osebju njegove tovarne za izredno časno spremstvo ter darovane krasne vence, iskrena hvala vsem!

Ljubljana, 14. oktobra 1912.

Rodbina Koejan.

Št. 33.255

Razglas.

V smislu deželnega zakona z 17. dne junija 1870, št. 21 dož. zak. o varstvu zemljiških p. idelov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov, naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlju mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. novembra letos

svoje sadno in olupševalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtné plotove in hišne stene na vrtilih, na poljih in na travnikih

očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličin) in sežgati.

ali kakor si bode pokončati, nabrana gosenična gnezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevju, grmovju in rastlinah, kakor tudi zapredke pokončati kakor hitro mogoče, a najdalje do 15. maja.

Kadar se drevje, ki so ga napadle gosenice, poseka, ali kadar se veje, ki so jih napadle gosenice, odseka, tedaj se tako drevje, oziroma take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se gosenice obrati od njih ali pa drevje in veje precej sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepotebnega drevja, lepotebnega grmovja in drevoredov, potem od drevja ob gozdnih robih v istih slučajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti ob ranih urah otresati in pokončavati ali obračati kmetijstvu na korist. Na polju se morajo črvi (podjedi, ogrei) pri oranju ali kopanju zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati in takoj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, ali jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu naloži na korist občinske blagajne globa od 2 do 20 K, in če bi se ponovilo, do 40 K; kdor ne bi mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1912.

3256

Župan:

Dr. Ivan Tavčar, l. r.

Izjava.

Podpisani Ivan Cuzak obžalujem, da sem g. Lavtižarja dne 29. avgusta 1912 v Činkoletovi gostilni žalil, preklicujem vse žaljive besede ter se obenem zasebnemu obtožitelju zahvaljujem, da mi je žalitev odpustil.

Ljubljana, dne 14. januarja 1912.

Ivan Cuzak.

3270

Od danes do vstevši četrtega so na Vodnikovem trgu na prodaj

PURANI

težki od 6—7 kg. Zvečer se nahajajo na Dolenjski cesti pri „Putriču“. 3272

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
13	9. zveč.	744,1	5,5	sl. svzh.	jasno	
14	7. zjutr.	745,3	0,2	brezv. vtr.	megla	0,0
	2. pop.	744,3	12,9	sl. svzh.	del. obl.	

Srednja včerajsnja temp. 5,6°, norm. 10,9°.

Svojih 8 otrok

ki izgledajo zdravo in cvetoče, je odgojila moja žena po mojem navodilu s **Sladnim čajem**. To naznanjam jaz Ubald pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani. Tega dejstva mi ne more nihče odreci. Na stotine mater mi je hvaležnih, ker posnemajo moj vzgled, ki sloni na štirinajstletni izkušnji. Sladni čaj je kot redilno sredstvo za otroke, kateremu se primeša malo mleka in sladkorja, varuh za dojenčke, čegar raba tvori odporno silo, da, skoro izključno otročje bolezni in učinkuje brez graje. Drugič: Medtem ko stanejo vsa druga redilna sredstva za otroke po 1—2 kroni in se v par dneh porabijo, stane sladni čaj zavitek ¼ kg samo 60 vinarjev; s tem se lahko hrani dojenček 20 do 30 dni. Nadležni in dragi Soxhlet-aparat odpade. Zadoštuje navadna steklenica za dojenca. Sladni čaj, ki ga izdeluje doktor p. Trnkoczy, je brezdvomno velika pridobitev na polju otročje prehrane in štedljivosti. Kri, moč, zdravje, mirne živce, mirno spanje, 50% prihranka na denarju, najboljši zajutek dosežejo, dobe tudi odrasli, ki pijo namesto neredilne, razburiljive kave, čaja, sladni čaj znamke „Sladin“. Posebno priporočljivo za bolnike in slabotne.

Dobiva se v lekarnah, drogerijah in pri trgovcih. Sladni čaj znamke „Sladin“, izdelan po dr. pl. Trnkoczy-ju se ne sme zamenjati s sladno kavo. Tovarniška založba pri lekarnarju pl. Trnkoczy v Ljubljani. Kranjsko. Po pošti takoj najmanj 5 zavitev 4 K. franko, poštni zavoj s 5 kg vsebine, 15 zavitev, K 10.— franko. Na Dunaju v lekarnah: Trnkoczy V. Schönbrunnerstr. 109; III. Raudeckplatz 4; VIII. Josefstadttr. 25; v Gradcu, Sackstrasse, 4.

Za resničnost zgoraj navedenega jamči tu navedenih 5 Trnkoczyjevih tvrdk, ugodna spričevala zaupnih oseb in stotina zahvalnic mater, med njimi takih, ki so že obupavale pred uporabo sladnega čaja, ker s. im ni obneslo nobeno drugo sredstvo. 3266

Odgovorni urednik: **Miha Moškerc.**